

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A nemzethez.

A szövetkezett ellenzék kiáltványa.

Azok a megdöbbentő események, amelyek a magyar képviselőházban most lezajlottak, arra kényszerítik a szövetkezett ellenzéki pártokat, hogy felvilágosítsák a nemzetet a történelekről és evégből közvetlenül a nemzethez forduljanak.

A magyar képviselőházban megszünt a jognak, a törvénynek és a törvényes szabályoknak uralma és helyébe az elnöki önkény, a többségi erőszak és a fegyveres karhatalom uralma lépett. Maga a képviselőház elnöke az, aki a tanácskozás régi törvényes rendjének végét vetett. A képviselőház elnöke, aki már elnöki székét is a házszabályok durva megsértésével nyerte el, és így csak ténylegesen, de nem jogosan viseli elnöki tisztét, megfosztotta a nemzet képviselőit szőlési joguktól, határozatokat mondott ki a tanácskozás és határozathozatal leglényegesebb és mellőzhetetlen szabályainak egyszerű felretételével és az ez ellen való tiltakozást rendőri karhatalom alkalmazásával fojtotta el.

A képviselőház elnöke nem riadt vissza attól, hogy a magyar törvényhozás csarnokába rendőrséget vezényeljen és a nemzet képviselőit köteleltségteljesítésük színhelyéről erőhatalommal távolítsa el. Nincs törvény, sem törvényerejű szabály, amely a képviselőház elnökének erre jogot adna. Az 1848. IV. t. c. 14. §-a csupán a hallgatóság ellen hatalmazza fel az elnököt a nemzetörési karhatalom igénybevétele: magának a képviselőház csendjének és rendjének helyreállításáról a házszabályok intézkednek és ezen intézkedések között a rendőri karhatalom igénybevétele föl nem lehet. A képviselőház elnöke tehát vakmerően, zsarnokilag túllépte törvényes hatáskörét, amikor törvényhozásunk termét, amire eddig történelmünkben példa még nem volt, fegyveres rendőrség bevezénylésével meggyalázta.

A magyar képviselőházban a házszabálynak jelenleg érvénye nincs. Annak legvilágosabb rendelkezéseit az elnökség figyelmen kívül hagyja, elmulasztja, vagy kénye-kedve szerint alkalmazza. A kisebbségnek a házszabályban lefektetett jogai el vannak kobozva. Pedig a házszabály közös tulajdona többségnek és kisebbségnek, a tanácskozás és határozathozatal e két egyaránt fontos tényezőjének. Nem egyéb durva jogfosztásnál, amikor az elnök és a többség a házszabálynak a kisebbséget védő rendelkezéseit önkényesen megsemmisíti. Megsemmisülnek ezzel azok a nagy és jelentős alkotmányos értékek, amelyeket a nemzet bír a

házszabályokban, alkotmányának a kiégésítő részében.

Különösen fontosak ezek az értékek mireánk, magyar nemzetre, mert éppen nálunk vált lehetségessé az elavult választási rendszer révén a nemzeti akarat nagymérvű meghamisítása. Ezzel a választási rendszerrel a hatalom, ha elegendő pénzzel rendelkezik és a kormányzat erejével a választások eredményének befolyásolására visszaelni hajlandó, bármikor összetoborozhat egy szolgálékü többséget, amely a nemzet jogainak megvédésére, érdekeinek megoltalmazására képtelen. A mostani képviselőházi többség két éves története világosan állítja szemünk elé ezeket a jelenségeket: az a többség, amely most vad erőszakkal gázol át törvényen, jogon és igazságon, nem volt képes e két éven át a nemzet egyetlen egy kétségbevonat jogát sem megoltalmazni és egyetlen egy jogos érdekét sem érvényesíteni. A többség, mely különben kezdettől fogva a nemzeti jogokról való lemondás politikáját vallotta, képes volt megtagadni saját meggyőződését, képes volt eltérni a hatalom részéről a legsúlyosabb megaláztatásokat, csak hogy a hatalom kezét, mely létének egyetlen alapja, el ne veszítse. Az ilyen többség legkevésbé van jogosítva a többségi elvet hangoztatni és azzal hivatkozni, hogy ő a nemzeti akarat letéteményese. Az ilyen többségnek a legkevésbé erkölcsi jogosultsága van arra, hogy a fölfelé tanusított erőhiányt lefelé való erőszakossággal pótolja.

Az ilyen szolgálékü többségekkel szemben a nemzeti jogoknak és érdekeknek utolsó oltalma a házszabály, amely bizonyos korlátot szab a többségi önkényuralomnak. Ha a nemzet ezt az utolsó oltalmat elveszíti, és a nemzeti akarat meghamisításához a többségi és elnöki erőszak csatlakozik, akkor e hazában nemzeti akaratról, annak bármily csekélymértű érvényesüléséről többé szó sem lehet.

Ezek a megdöbbentő fejlemények különösen vészjósló jelleget öltenek akkor, ha arra gondolunk, hogy mindez miért történik? Azért, hogy a katonai hatalom mértéktelen fejlesztése kedvéért a nemzet, minden törvényes igényének brutális elfojtásával, rendkívül súlyos vér- és vagyonáldozatra kényszerítessék. Az ellenzék, kötelessége tudatában, a házszabály és a törvényesség korlátai között erős, kitartó küzdelmet folytatott egyrészt azért, hogy a terheket lehetőleg csökkenteni iparkodják, másrészt hogy a nemzet a követelt áldozatért megfelelő ellenértéket nyerjen. Küzdött az ellenzék azért, hogy amikor a nemzet ily súlyos áldozatot vállalni kénytelen, ugyan akkor a nemzet fia a politikai jogok áldásaiban is részesüljenek, és küzdött azért, hogy e súlyos áldozatokkal szemben legalább a nemzet meglévő közjogi birtokállománya megóvassék.

Ezen az alapon az ellenzéki pártok egymással teljes egyetértésben és szoros szövetségben, méltányos, mérsékelt, minden jogos igényt kielégíthető békeajánlatot tettek a kormánynak és a képviselőházi többségnek. A szövetkezett ellenzék ebben az ajánlatban nem zárkózott el a véderő fejlesztésének lehetősége elől, és így megnyitotta az utat a király és nemzet közötti egyetértés helyreállításának és fentartásának, de követelte a választói jognak, az általános választói jog elve alapján leendő reformálását, a választások tisztaságának biztosítását, és a véderőjavaslatokban foglalt közjogi sérelmek eltávolítását. Oly feltételek voltak ezek, amelyeknek jogosságát a képviselőházi többség, a mult kormány is jórésben a jelenlegi kormány is elismerte. Semmi elvi akadálya sem lehetett tehát annak, hogy az ellenzék békeajánlata tárgyalási alapul elfogadtassék, és annak alapján megfelelő jóakarattal a súlyos politikai helyzetből a kibontakozás megtörténhessék.

Ehelyett az történt, hogy a kormány az ellenzék békeajánlatára rideg ultimátummal felelt, amelyben e méltányos feltételeket megmásíthatatlannak jelzett állásponttal visszautasította. És e visszautasítás után nyomban bekövetkezett a parlamenti erőszak, amelynek során a képviselőház elnöke a vita erőszakos megszakításával, a feliratkozott szónokok szólásjogának elkobzásával, a házszabály valamennyi, a tanácskozás folyamat szabályozó rendelkezésének felretételével olyan zajban és izgalomban, amelyben senki, és így a többség sem tudta, miről van szó, a kormány véderőjavaslatait általánosságban és részleteiben, sőt harmadszori olvasás nélkül harmadszori olvasásban is elfogadottnak jelentette ki.

Kötelességünknek tartjuk ilyen körülmények között a nemzet színe előtt kijelenteni, hogy mi az ilyen módon hozott képviselőházi határozatok ellen tiltakozunk és azok jogérvényét el nem ismerhetjük. Hisz ezen a módon a tanácskozás és határozathozatal hittelességének minden biztosítékát felreértve, az erőszak által felidézett zaj mögé rejtözve, a lelkiismeretlen elnök bármít, akár egész alkotmányunk és függetlenségünk megsemmisítését is kimondhatja a Ház határozataként. Törvény csakis törvényes alapon épülhet föl. Jogsértésből sem jog, sem kötelesség nem származhatik. Ami itt történt, az nem törvényalkotás, hanem a jogrendnek vakmerő, veszedelmes megbontása, amelynek beláthatatlan következményeiért mi a felelősség teljes súlyát Lukács László miniszterelnökre, a képviselőház többségére és Tisza István gróf tényleges képviselőházi elnökre hárítjuk.

Kijelentjük tovább, hogy amíg a házszabályok érvényének önkényes tel-

függesztése tart, amíg az azokon esett sérelem nem orvosoltatik, a képviselőház tárgyalásait rendes tanácskozással el nem ismerjük, az ott ézentul hozandó határozatokat sem fogadjuk el érvényesekül, azoknak magunkat alá nem vettjük.

Rövid vonásokban, íme ezekben tárjuk a nemzet elé azokat a vakmerő támadásokat, amelyeket a kormány és a vele szövetszert képviselőházi elnök intézett alkotmányunk és nemzeti jogaink ellen. Ezek a nagy értékek még a törvénytelennek és alkotmányellenesnek tekintett Fejérváry-kormány idejében sem forogtak nagyobb veszedelemben, mint most. Mi, a nemzet képviselői, a kiralyi biztosként viselkedő képviselőházi elnök által most is meg vagyunk fosztva fegyveres erőszak útján attól, hogy képviselői kötelességünket teljesíthessük. Karhatalom állja utunkat, amikor a törvényhozás termébe lépni akarunk és karhatalom kényszerít annak elhagyására, amikor ott a nép akaratából helyet foglalunk. Ekként gátolva lévén képviselői kötelességeink teljesítésében, a nemzetet hívjuk föl, hogy eszméljen öntudatra, emelje föl tiltakozó szavát a törvénytiprás ellen és nemes haragjának teljes erkölcsi erejével büsítsa meg az országot szolgaságba dönteni akaró erőszak rendszerének sikerét.

Eddigi aláírások: Justh Gyula, Apponyi Albert, Molnár János, Egry Béla, Szabó István nagyatádi, Batthyány Tivadar, Holló Lajos, Sággy Gyula, gróf Károlyi Mihály, Désy Zoltán, Földes Béla, Szent-Iványi Árpád, Meskó László, gróf Zichy Aladár, Tóth János, Rakovszky István, Polónyi Géza, Gál Sándor, P. Ábrahám Dezső, Tüdös János dr, Preszly Elemér dr, Jármly István dr, gróf Károlyi József, Maczky Emil, Thaly Ferenc, Dr Förster Aurél, Vertán Etele, Bernáth Béla, Faragó Antal, Bosnyák Géza, Muzsa Gyula, Hammersberg László, Szalay László, Jaczkó Pál, gróf Batthyány Pál, Szabó István győrzámolyi, Csermák Ernő, Vertán Endre, Ostffy Lajos Jármly Béla, Gedeon Aladár, Zboray Miklós, Huszár Károly sárvári, gróf Bényovszky Móríc, Brestyenzky Kálmán, Ivánka Imre, Siposs Orbán, Dr Horváth József, Dr Hegyi Árpád, Dr Palugyay Móríc, Bizony Ákos, Csemez István, Dr báró Mandorff Géza, Kállay Ubul, Bottlik István, Csuha István, Novák János, Dr Barabás Béla, Kun Béla, Szmracsányi György, Dr Valentsik Ferenc, Bikádi Antal, gróf Esterházy Mihály, Sümegi Vilmos, gróf Somssich Tihámér, Baresay Andor, Fernbach Károly, Malatinszky György, Beck Lajos, Horváth Gyula, Pap Zoltán, Dr Justh János, Kelemen Samu, Eitner Zsigmond, Hock János, Bakonyi Samu, Dr Héderváry Lehel, Polónyi Dezső, Kovácsy Kálmán, Kovács Gyula, Lovász Márton, Lévy Mihály, Posgay Miklós, Benedek János, Szluha Pál, Mezössy Béla, Nadányi Gyula, Zlinszky István, Jeszenszky Ferenc, Dr Kelemen Béla, Csontos Andor, Györfly Gyula, id. Madarász József, Rákosi Viktor, Veszprémi István, Bakó József, Bartha Ödön, Haller István, Beszkid Antal, Frey János.

— **Bölcs ítélet.** A hannoveri ipari bíróság előtt állott egy munkás, aki munkaadó-ját perelte be négy márka munkabér hátralék címén. A gyáros személyesen jelent meg s a bérkövetelésből csak 3 márkát ismert el. Erre a bíró kivett a zsebéből egy márkát, átadta a munkásnak, a három márkát ellenben az alperessel fizettette meg, miután ennek a követelésnek a helyességét elismerte. Az alperes fülöp pirult s szégyenkezve fizette le a négy márkát, amelyből azután a munkás azonnal visszaadta a bíró egy márkáját.

Székelyországtól

Fiuméig és vissza.

Irta: **Bétegh Böske.**

IV.

Másnap, 24-én reggelre virradólag különös képek tárultak elénk. Közeleddünk a tengerhez. Mindenki égett a vágytól, hogy minél előbb láthassa. Végre 14 alagut elhagyása, a vonat gyors esése és kanyargása, hatalmas bóra-falak szemlése, bámulása közben megérkeztünk Fiume állomására 8 óra 50 perckor.

Esett az eső, a tengert és a vidéket sűrű köd borította. A távolból egy-egy hajót, mint valami kis pontot, úgy láttunk.

Az állomásról a fiu- és leányiskolába mentünk, a hol elszállásoltak. Nagy ámbícióval irtuk meg a képes levelező-lapokat. Reggeli után pedig alig vártuk, hogy a bübajos tengert közelebből is láthassuk. Ezért sétára indultunk a tengerparton levő korzón.

Valami megmagyarázhatatlan érzés töltött el a végtelenségbe elterülő víztömeg látára, amely minél távolabbról tünt fel, annál zöldebbnek látszott. Megbámultuk a forgóhidat, mely naponta egyszer nyílik meg s ilyenkor a messziről érkezett, rongálódott hajókat bevontatják és a kijavítottakat kiengedik. Igen érdekes volt látni pont déli 12 órakor a forgóhid megnyílását, amikor ismét visszamentünk.

Ezt megelőzőleg a Halcsarnokot kerestük fel. Itt olyasmiket láttunk, amik szintén bámulattal töltöttek el. A könyvekből tanult, de egészen másoknak képzelt tengeri szörnyetek egész halmazát láttuk és csodálattunkra meg is ették az ottani lakosok.

Nem kis gyönyörűséget szerzett a déli csümölcsök árucsarnoka, hol összes zsebpénzünket eladtuk volna költeni. Nagy érdeklődéssel néztük az ó-várost is, az ablakokban kiakgatott száradó ruhákkal és fehérneműekkel, szűk utcáival, melyek némelyikén két ember alig fér el egymás mellett.

Végre világos lett előttünk e sokszor hallott szó értelme: »aquarium«. Itt volt még csak igazán sok csodabogár mind élő, mozgó alakjában és szinompájában. Különösen csodálattal bámultuk meg a piros és rózsaszínű korallokat, polypokat, tengeri pókokat, skorpiókat, kigyókat, üvegrákokat s a tengeri rózsákat és egyebeket. Estig is elnéztük volna, de kimért időnkől több már nem telt.

Innen a József főherceg kertjébe vezetett utunk. Valóságos paradicsomkert benyomását tette reánk. Magnoliák, kaméliák, narancs-, citrom-, babér-, pálma-, mirtus-, rozmaring-, kaktusz- és rózsaserdő, rózsasalgásokkal, óriási kiterjedésben állott előttünk. Tele tüdővel szivtuk magunkba az addig soha sem élvezett balsamos levegőt. Gyönyörűséggel vizsgálgattuk a növényvilágnak nálunk oly ritka példányaiból művésziesen elrendezett csoportjait s a hegy oldalán levő festői fekvésű kertet és a város remek látképét, melyektől alig tudtunk megválni.

Azután visszatérünk a tengerpartra és az egyik hajón megkóstoltuk a dalmát bort. Láttuk a fiumei polgári leányiskolát is, mely egy hegyoldalba épített szép palota. Közohajként hangzott el ajkunkról, hogy bár csak nálunk is lenne ahoz hasonló!

Fiume főterén átvonulva, megnéztük az Olasz színházat és a városházán levő különleges nagy órát, mely éjjel ki van világítva.

Ebéd utánra következett az első tengeri utazás. Ez iránt már előre is nagy érdeklődés volt. Kíváncsiság és félelem vegyes érzelmei között szálltunk hajóra. Nyugodt, csendes volt a tenger. Nagy élvezettel töltöttük az időt és örvendettünk a pompás hajókázásnak.

A délutánt Abbázia felséges sétatányain töltöttük. A nagy élénkség, tarkaság és pompa igen sok élvezetet nyújtott, de a legfel-

ségebb a tenger hullámverése volt, midőn az óriási erővel sziklához csapódó hullámok, millió apró fehér gyöngyre szóródva omlottak vissza. „Lovrana“ volt a hajó neve, a melyen kirándultunk. Nem győztük eléggé csodálni a számtalan vitorlás csónakot és az óriási hordókat, melyekhez veszély idején a hajót erősítik.

Abbáziából hazajövet egy eső esett s a tenger is meglehetősen hullámzott. Azonban a kedvezőtlen idő gyorsan jóra változott s mire utnak indultunk, már ismét élvezhattuk a tenger szépségét.

Fiuméba vissza érkezve és megvacsorázva, csendes pihenőre tértünk, hogy másnap újult erővel folytathassuk kirándulásunkat más irányba, melyről a következő közleményben lesz szó.

A haldokló mungók felcifrált ordításai.

Az erőszak feneketlen mélységébe sülyedt mungók ugynevezeti Országgyűlési Nemzeti Munkapártja, majmolni akarván a szövetszert ellenzékot, utalatos címizmussal: „A nemzethez“ címezve, manifesztumot adott ki.

Ebből a hazugságokkal spēkelt nyomtatványból úgy értesülünk — Udvarhelyvármegyébe is elhelyeztek néhány métermázsányit „A nemzet“, még pedig a székely nemzet bolondítására. Elhelyeztek ezt is, mint a gyalázatos darabot időkben „Maró Gergely Naptarát“, melyhez hasonló tartalmu ez a mungópárti nyomtatvány is.

Maró Gergely Naptarát annak idején tömegesen elégették a hazafias önzetükben felháborodott, becsületes székelyek. Az erőszakos, véres munka pártjának szenyirata is bizonyára e sorsban részesül. Miután az nem egyéb, mint a haldokló mungók felcifrált, hazugságokkal spēkelt végső vonaglása.

Különben nagyon jellemző a mungó-erkölcsökre saját irományuk. A bevezető részben a szövetszert ellenezék lánglelkű bajnokait — köztük a európai tudós tekintélyeket — „a nemzet ellenségeinek, a *legtudatlanabb és legléghább parlamenti elemek* örökös garazdalkodásai“-nak nevezgeti...

Egy pár bekezdéssel alább pedig szégyentelenül, arcátlanul bevallja ez az iromány, hogy: „*megszilárdítjuk* a képviselőház gyöngéknék bizonyult házszabályait *ugyanazokkal a bölcs rendelkezésekkel, melyeket eredetileg épen azok alkottak meg*, a kik ma, kormányzati multjukhoz következtelenül, megint visszasülyedtek az obstrukció fertőjébe“...

Hol itt az ész!? Hol a logika!? Elbírálását a józan felfogásu közönségre bizzuk...

Csupán még azt említjük meg, — a gyengébbek kedvéért — hogy az egész munkapárti cinikus förmedvény, fölényes hencsérrel telített „merés“-ség a nemzet jóhiszeműsége ellen. Azt akarnák, hogy „Bizzék benne a Nemzet is?!“ Jó helyet beszélnek! A nemzet jól ismeri már őket. Megvesztegették, kicsalták a bizalmát. Egyidejűleg meglopták az állam közpénzét, és még „a Nemzet“ bizzék bennük!? Ez már igazán jó vice lenne...

Tessék csak elolvasni lapunk első helyén a szövetszert ellenezék kiáltványát és azok után ilélve, bizzék a mungókban az, aki hülye, akinek nincs egy gyűszűnyi esze!...

— **A gazdasági cseléd gabonajárandósága.** Fölmerült eset alkalmából elvi határozatban mondotta ki a földmivéltésügyi miniszter, hogy a gazdasági cseléd gabonajárandóságának egyenértéke a kifizetés esedékességének időpontjában fennálló gabonárfolyam figyelembe vételével állapítandó meg.

Az adófizető király.

Ne tessék rossz néven venni. Nem ró-lunk van szó. Mi ettől még nagyon távol ál-lunk. Magyarországon és pláne Székelyud-varhelyen, hol a városi tisztviselők is épen a mult évben lettek, a szombati tvh. közgyü-lést árgysorozata szerint pedig „a városi vá-m-és fogyasztási adókezelőség és díjnoki sze-mélyzet” most lesznek immunisok a pótdó fizetésétől, ilyesmikről nem beszélhetünk egy-hamar...

Valóban felháborító, utálatos jelenség ez a közteher alól való kibuvás. Szégyentel-jes irány a kasztrendszer felé való visszafej-lődés ma, a XX. században, mikor világszerte az egyenlőség szentséges eszméért foly a küzdelem. Magyarországon csak három jól tejlő adófizető alany van. A gazda, iparos és kereskedő. Ezek aztán már semmitől sem mentesek. Nekik kötelességük azt a rettenetes terheket direkt és indirekt hordozniok, amik a folyton szaporodó eltartottakkal nya-kukra emelkednek.

Nálunk a praktikus gondolatok, melyek az általános jólétet előmozdítanák, nem kedveltek. Itt mindenkinek a mával, a mai meg-élhetéssel küzdök Holnapra már kevesen gondolnak.

Nézzük ezzel szemben Vajiravudh, a sziámi király mikenek gondolkozik:

A fehér elefánt országából, Sziámból mostanában olyan hírek érkeznek, a melyek nagy kulturális és gazdasági haladásról tesz-nek tanúságot. A modern intézmények meg-honosítását elsősorban új uralkodójának, Vajiravudh királynak köszöni Sziám. A fia-tal király több tanulmányutat tett a nyugati országokban s nagyon megösmerte kulturá-jukat. Hogy szociális tekintetben is mily magaslatra tudott emelkedni, bizonyítja az a tény, hogy a világ főállása óta ő az első uralkodó, a ki az első helyen járó adómen-tességről most lemondott.

A minap, mint a párisi Figaro írja, hi-vatta belügyminiszterét, s elrendelte, hogy ezután az ő birtokait és házai jövedelmét épp úgy meg kell a törvényes kules szerint adóztatni, mint alattvalóit. Rendeletét a kö-vetkezésképpen okolta a miniszter előtt!

— A törvényt nekem épp úgy tisztelni kell, mint minden alattvalómnak. A vagy-onom igen tekintélyes mennyiségű s én föl-tétlenül jogosnak tartom, hogy én épp úgy hozzájáruljak az állam háztartáshoz, mint akármelyik sziámi, mert hiszen én magam is tulajdonképpen a törvény védelme alatt állok.

A királyi koronavagyon valóban óriási, összes jövedelmét azonban nem a király élvezi egyedül, hanem kapnak belőle meg-felelő, törvényesen megállapított részt az uralkodóház többi tagjai is. Az adófizetés dol-gában most ők is követik, az uralkodóház többi tagjai is. A haladás egyébként Sziám-ban többféle irányban feltűnően megnyilat-kozik most. Így például elsősorban a mű-pártolás terén. Sziám műipara egyáltalán nem áll mögötte a japán és kínai műipar-nak, a melynek formáin érezhető az indiai stílus hatása, sőt a gyöngyház munka dolgá-ban már felül is mulja. Sziám műiparcsai azonban eddig csak az udvar és az ottani hercegek és előkelőségek számára dolgoztak s így az ő remekműveiket a nyugati orszá-gokban még nem igen ösmerik. És ezt a gyönyörű ipart nemrég nagy veszedelem fenyegette egyes nyugati országok kereske-dőinek olcsóbb és silányabb tömegáruin na-gyon elterjedtek a nép közt. A sziámi kor-mány azonban hamarosan fölismerte a nem-zet veszedelmét s éppen most fordult a ki-rályhoz a szükséges intézkedések megtétele végett. A király pedig ért a dologhoz. Csak egy évvel ezelőtt adott ki egy könyvet, a melyben a Krisztus utáni 1250 esztendőktől kezdve leírja a sziámi művészet történetét s a melyben igen jó tanácsot ad a nemzeti művészet fejlesztésére. Most egy francia szob-rász gyűjti a régi sziámi művészet s műipar emlékeit, hogy mintául szolgáljanak a mai műiparosoknak. Ebben a gyűjtésben részt-vesz maga a nagyműveltségű Vajiravudh ki-rály, valamint Domrong herceg is.

— Csomagoló papír kapható a lap ki-adóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

HIREK.

— **Képviselőket kizárták.** Dr V a l e n t s i k Ferenc, Székelyudvarhely város független-ségi képviselőjét is jegyzékbe foglalta az el-nöki erőszak és a mentelmi bizottsághoz utasította. Képviselőket a bizottság 15 ülés-ről zárta ki. Különben a képviselőházi mun-kapárti gyűléseknek egyelőre vége van. E hó 18-ikáig elnapolták, miután a házszabályre-viziót „egyhangulag” elfogadták. Annyira biznak egymásban, hogy — névszerint sza-vaztak... Képviselőnk tegnap városunkba haza érkezett és szombaton résztvesz a tör-vényhatósági közgyűlésen.

— **Előléptetés.** Dr f a r c á d i S á n d o r László székesfővárosi kerületi kapitányt ál-lamprendőrségi rendőrtanácsosnak nevezte ki a belügyminiszter. Ma, mikor a hatalom oly kötelességek teljesítésére szorítja az állam-rendőrséget, amelyet mi és velünk egyetlen hazafias érzésű ember sem helyeselhet, e felháborodásunkban nem tudunk úgy örülni kiváló székely testvérünk valóban megérdemelt előléptetésének, mint azt bensőnkben érezzük. De ez sem akadályozhatja meg őszinte kívánatainkat, melységes tiszteletünket, mely Dr Sándor rendőrtanácsos hivatali ki-válóságát és szeretetre méltó egyéniségét illeti. S épen ezért a derék székelyt előlép-tetése alkalmából melegen üdvözljük!

— **Nincs ellenzék** a parlamentben, mert napról-napra rendőrlégények — Tisza pa-rancsára — kihurcolják onnan népképviselőinket. Nincs ellenzéki ujság a vasuti pa-lyaudvarokon, mert Lukács László kormánya a „Magyarország”-ot és a többieket kitiltotta. Felháborító ez az erőszak de előttünk nem ujság. Mi már ezekből itthon még 1910-ben kaptunk kóstolót. A vármegye hatalmaskodó nagy ura, a főispán, a közigazgatási bizott-ság nyílt üléséből a „Székely-Udvarhely” felelős szerkesztőjét, a törvényhatósági bi-zottság tagját örökre (?) kitiltotta. Ezenki-vül a meghurcoltarás egész kálváriáját végig-jaratták velünk. Megtiltottak mindent, még a lélekrészvételt is elakarták zárni előlünk. Ez volt — úgy látszik — a kezdet. Most foly-tatják a perifériám kipróbált receptet, csak vastagabb, durvább tempóban. Az igazság hirdetése minden erőszaknak a legnagyobb ellensége. De lesz, mert lennie kell még másképen is...

— **Tiltakozik az ország!** Vasárnap Zen-tán, a pénzügyminisztert buktató derék vá-roshban volt népgyűlés, melyet a hatalom be-tiltatott ugyan, de a függetlenségi körben mégis megtartották. „A zentai népgyűlés az ellenzéki pártok kiáltványában foglaltakat mindenben magáévá teszi. Tisza István és társainak az alkotmány ellen elkövetett me-rényleteit *hazadárulásnak* bélyegzi; az általuk hozott határozatokat törvényeknek nem is-meri el, azokkal szemben az engedelmessé-get megtagadja, s alkotmányunk értelmében ezt minden hazafinak kötelességül szabja. Hazafias lelkesedéssel üdvözi az ellenzék országgyűlési tagjait, őket kötelességük tel-jesítésében támogatja, további kitartásra buz-dítja”. A kolozsvári népgyűlés a kormány eljárását *bünténynek* minősíti és a jogrend érdekében megorlást kér a főrendiháztól.

— Az orosháziak kijelentik, hogy: „a lopott közpénzeket összevásárolt lelkiismeretlen többség Bécs szolgálatában minden galád-ságra képes és hatalmi szóval kész letiporni minden érzést, minden gondolatot, mi e nem-zetben nemes és tiszteletré méltó. E hó 23-án nagy népgyűlésen fognak tiltakozni mind-azon törvénytelenségek ellen, melyeket a többség eddig elkövetett és ezután elkövetni fog.” — A pécsi ügyvédi kamara a véderőre vonatkozó határozatot érvényesnek és tör-vényesnek nem tekinti. Kérvényt intéz az igazságügyi kormányhoz, az országgyűlés

képviselőházához és a főrendiházhoz. Ha sonló sürgős állásfoglalás céljából az összes ügyvédi kamarákat megkeresi.

— **Vármegyék a kormány ellen.** Pest-vármegye hétfői közgyűlésén a kormány el-járását helytelenítette, iránta bizalommal nem viseltetik. A kormányt okolja a képviselő-házban végbement erőszakosságokért. Meg-döbbenéssel és súlyos aggodalommal vesz tudomást azokról az eltelendő, sajnálatos eseményekről, amelyek az utóbbi napokban a képviselőház szabályszerű tárgyalásait nemcsak megzavarták, de amelyeknél fogva a határozathozatal látszatával felruházni, szándékolt tényekre igyekeznek a törvényal-kotást alapítani. Ugyancsak sajnálja a tör-vénybe ütköző összes erőszakos cselekedetet, az emberi élet ellen irányuló merénylet ki-sérletét és mélyen elszomorító tények ha-tása alatt áll, bár tudatával bír annak, hogy az eddig történt súlyos sérelmek az alkot-mány keretén belül meg orvoslást találhat-nak az országgyűlés főrendiházának megfe-lelő állásfoglalása által. Ennek tudatában Pestvármegye törvényhatósága kervennyel fordul az országgyűlés főrendiházához. — Hevesvármegye ugyancsak hétfői közgyűlés-én: bizalmatlanságot szavazott a kormány-nak és elítélte a képviselőházban folyó bot-rányos eljárást, hogy a nép képviselőit nap-ról napra rendőri karhatalommal kísérik és hurcolják ki a törvényhozás házából. Az egész vármegye visszhangzik a durva tör-vénysértéseken érzett elkeseredéstől.

— **A becsületes édesapa.** Kállay András. Szabolcsvármegye nagyérdemű ny. főispánja, Kállay Tamás urnak, az Udvarhely-vidéki választókerületben függetlenségi és 48-as párti programmal megválasztott, de rövidesen munkapártivá átvedlett országgyűlési képviselőnek édesatyja, táviratilag, jelentette be az országos munkapárti elnökségének, hogy a képviselőházban legutóbb lezajlott szé-gyenteljes események miatt kilép a munkapárt-ból. Tehát a becsületes édesapa hazafias ér-zését elnyomni, visszafojtani nem tudta, nem akarta. Kíváncsian várjuk, vajjon Tamás ur, a fiu, követi-e az édesapa lélekemelő, becsü-letes példáját... A nagyállói Kállayak laban-cok eddig még nem voltak!... Azt tartja a székely, hogy a becsület többet ér a sza-lonnás káposztánál. Az öreg Kállay András is — úgy látszik — ezt tartja. Köszöntjük és üdvözljük az Udvarhely-vidéki választó kerület képviselőjének édes atyját. A magya-rok Istené sokáig éltesse!...

— **A román kath. leányiskola vizsgái.** A székelyudvarhelyi püspöki elemi leányiskola évfárá vizsgálatai e hó 15-én (szombaton) kezdődnek. E napon d. u. 3 órakor lesz az óvodások annyira kedves záróünnepélye. Hétfőn, 17-én kezdődik és nyert befejezést az I. és II. o., 18-án a III. és 19-én a IV., va-lamint folytatólagosan az V.—VI. osztály vizsgálata. Ugyancsak 19-én d. u. 4 órakor tartják a záróünnepélyt a szokásos gazdag és változatos műsorral. Junius 20-án pedig hálaadó isteni-tisztelet lesz a plébánia tem-plomban. Ugy a vizsgálatokra, mint a záró-ünnepélyekre az érdeklődő közönséget e helyen is tisztelettel meghívja az intézeti előjáróság.

— Rácz Sándor fővárosi tanár fiúnevelő és tanintézete Budapesten, a Dunaparton, az Országház mellett, közel a Margitszigethez (V. Személynök-utca 7. l. em.) elemi, közép és keresk. iskolai tanulók számára. Az intézet közvetlen közelében vannak: az V. ker. állami főreáliskola és főgimnázium, a keresk. akadémia és felső keresk. iskola, fővárosi polgári és elemi iskola. Elsőrendű állami és főv. közép- és ke-resk. iskolai tanárok. Német, francia és angol tár-salgás, Zene, torna, sport. Magántanulókat legbizto-sabb sikerrel készít elő az intézet. Akad. és egye-temi hallgatók számára külön pensió és jogi szemí-nárium. Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

— **Olesó és szép kiadása román kath. imakönyvek** színes képekkel diszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezé-sével, gyönyörű választékban kaphatók Be-tegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerveletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

3521—912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Hsztpéter község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c. és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 1891. évi XVI. t.-c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

ez azzal a felhívással tétetik közzé

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX. t.-c. 15 és 17 §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII. törvény cikk 7 §-a és az 1891 XVI. törvény cikk 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX. törvény cikk 22 §-a alapján történt törleses érvénytelenséget kimutathatják e végből törleses kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után idetett törleses kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX. t.-c. 16 és 18 §-ainak eseteiben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánának, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezáró-

lag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, met ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892: XXIX t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzését serelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után az átalakítaskor közbejött éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3-ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak serelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyibe azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetiek a telekkönyvi hatósághoz átvehetik

A kir. járásbíró hatóság.

Oklánd, 1912 évi június 7-én.

KELEMEN s.k. kir. jbró

A kiadmány hiteleül-
Wermescher tlk. vezető.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Meghívó.

A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet ez évi rendes közgyűlését *június hó 16-án* d. u. 3 órakor tartja a szövetkezet helyiségében, melyre a tagok ezennel meghívotnak.

Sz.-udvarhely, 1912. jun. 8.

Az igazgatóság.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is. St. Fernolend Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvénynek, amelyet osztrák és megháleknek.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevértelastor óvatostak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török lözsef gyógyászati üzlet, Budapest. Richter gyógyszerára az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 2. neu.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegek Pál könyvnyomdátó és könyvkötő-intézetében.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, level-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel, leveledpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**BETECH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, rajzpapirok, írógéppapirok, esomagos és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemezpapirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminák, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. **Dokány-összirtartárak** bőrből és fémhől. **Börtartárak**, pénzes-országok, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótoillak, rondtoillak, üvegtoillak, tollszárok, dísztoillak, **Íróok**, **fekete**, színes és másoló-íróok, notes-íróok, esavíróok (crayonok), zsebíróok, esavíróbetétek, íróvédők, íróhegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajlázó kréták, színes kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, helyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és o. rnak. **Monogramok** fehérnemű és leveledpapírelzésre. Kézi nyomda. — Különféle **helyegzők**, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémhől, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár tömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, diszintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, képesok stb.

Betegek Pál könyvnyomdátó és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely